

Міграційний роман США: до проблеми ідеології жанру

Світлана Чернишова

*кандидат філологічних наук, доцент,
докторант кафедри теорії та історії світової літератури,
Київський національний лінгвістичний університет
(м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73)
e-mail: sveta.chernyshova@gmail.com; http://orcid.org/0000-0003-0284-2001*

Стаття зосереджена на міграційному романі США та причинах ігнорування дослідження міграційного досвіду як способу репрезентації світовідчуття тих історичних суб'єктів, які хоча і внесли найбільшу частку у побудову Нового Світу, але завжди перебували на маргінесі як реального життя, так і художнього. У пріоритеті літературознавчих студій були образи колонізаторів, будівничих нового ладу, піонерів, фермерів Заходу, ковбоїв, але не іммігрантів як таких, хоча усі ці ідентичності американської історії мали в своїй основі міграційний досвід, якщо не власний, то батьків чи дідів. Мета цієї статті привернути увагу до жанру американського міграційного роману як такого, що мало досліджений в літературознавстві, а також виявити залежність неувagi до міграційного художнього дискурсу від ідеологічних режимів окремих історичних періодів. Не зважаючи на неувagu літературознавців до міграційного роману маємо визнати те, що він слугує потужним інструментом для переосмислення вузької групової ідентичності чужинців у контексті широкого суспільного прийняття та визнання. Змалювання міграційного досвіду дає основи для осягнення складної природи культурної ідентичності, наставлення самих мігрантів, а також емоційно затратних процесів асиміляції чи відокремлення. Міграційна проза розвінчує панівні наративи і стереотипи, сформовані навколо мігрантських спільнот, розкриває людські переживання, спричинені міграцією, і таким чином залучає суспільство більшості до емпатії. Наратив міграції постійно балансує між прагненням зберегти культурну спадщину покинутого краю і засвоїти нові суспільні практики. Окрім того, вона є вагомим фактором для переосмислення 'американськості', розширення її меж. Перспективним для подальшого дослідження є осмислення міграційного досвіду у художній словесності та його співвіднесення із напрацюванням у інших галузях гуманітаристики.

Ключові слова: міграційний роман, література США, імміграція, ідентичність, ідеологія

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Досвід міграції визначав проблемно-тематичний пласт літератури США від початку її становлення. Емоційне пережиття переміщення надихало майже усіх письменників США, бо якщо не вони особисто, то їхні пращури змінювали фізичну географію своїх доль. Американська нація формувалася на наративах (ім)міграційного досвіду та заселення Нового Світу. Водночас примітно, що міграційний жанр системно не виокремлювався в історії літератури США і не ставав об'єктом окремого теоретичного осмислення. Причиною цього, на нашу думку, стали ідеологічні та націєтворчі процеси, складовою яких є література, що центрувалися на побудові Нового Світу. Звідси образ мігранта був затьмарений більш актуальним образом будівничого нового ладу на Землі.

Мета цієї статті привернути увагу до жанру американського міграційного роману як такого, що мало досліджений в літературознавстві, а також виявити залежність неувagi до міграційного художнього дискурсу від

ідеологічних режимів окремих історичних періодів.

Виклад основного матеріалу. Історичні та художні образи перших поселенців Нового Світу конструювалися відповідно до ідеологемі «обраного народу», а не знедолених шукачів кращої долі чи релігійної свободи. З приводу самопозиціонування жителів перших британських колоній Тетяна Михед пише: « 'Батьки засновники', відбуваючи до Нової Англії, бачили себе обраними Господом для побудови Його царства в Массачусетсі й вивіряли біблейським текстом кожний свій крок. Для них майбутнє було так само ясне, зрозуміле й відкрите, як та земля, що лежала перед ними, – це був Едем і водночас Новий Єрусалим, що навіть просторово дистанціювались від вад Старого Світу» [1, с. 69]. Відтак перші поселенці не самоусвідомлювали себе як бідні іммігранти, а як будівничі нового порядку на Землі. Славнозвісна промова «Модель християнської жертви» [11] Джона Вінтропа на обклаштованні одного з перших кораблів, що прямували до Нової Англії, стала наріжнем каменем для виконання нової колективної та індивідуальної ідентичності. Проповідник сугестував думку, яка до сьогодні тримає вкупі щонайрізноманітніших за походженням людей: «Бо ми маємо пам'ятати, що ми збудуємо Місто на Горі. І погляди усіх народів

світу будуть звернуті на нас» [11]. Месіанська риторика не узгоджувалася з образом бідних мігрантів, але підходила для будівничих нового світового порядку.

Окрім самоідентифікації перших поселенців як будівничих нового ладу на Землі, а не лише у новому краї, маємо формування і самого образу Америки як благодатного місця. Конструювання цієї ідеологеми розпочалося за довго до прибуття перших пілігримів. Х. Колумб не просто стверджував, що відкрив новий шлях в Індію, але що знайшов справжній рай на Землі. Як зазначає історик літератури США Р. Грей: «Насправді Колумб слідував прототипу, що побутовав до нього і пережив його; цей прототип ґрунтувався на вірі у те, що десь існує земля поза історією і незалежно від історії: «первозданий край», який кажучи словами одного з перших англійських поселенців: ‘збережений Природою, щоб продемонструвати людям зі Старого Світу, яким родючим і прекрасним він був спочатку’» [5, с.1].

Далі з розвитком американської літератури ця ідея Нового Едему набувала все більшого розвитку і, звичайно ж, впливала на рецепцію Америки майбутніми мігрантами. Ідеалізований образ Нового Світу присутній і в рекламі та пропаганді, що поширювалися на наприкінці XVI – початку XVII століть серед британців, яких заохочували заселяти Новий Світ. Відомі описи капітана Джона Сміта, якого британська компанія «Вірджинія компанії», відіслала разом з іншими представниками, до Нової Англії. У цих детальних розповідях про невідомий край автор заохочував англійців: «ті, які ледь зводять кінці з кінцями в Англії, в Америці розкошуватимуть, якщо будуть сумлінно працювати» [цит. за 5, с. 27]. Як зазначає Р. Грей: «Англійські поселенці, а також ті, які пропагували заселення Америки англійцями без сумніву поділяли з Колумбом та іншими мрію про Едем. Чи, принаймні, якщо вони хотіли продати цю ідею бізнесменам та іншим інвесторам-аристократам, то мусили робити вигляд, що вірять у неї» [5, с. 22]. Міф про Америку як земний рай, що зародився за часів Х. Колумба, став тією фата морганою, яка наснажувала і наснажує до сьогодні мільйони мігрантів покидати свої домівки.

Згодом, XIX столітті, коли відбуватиметься рух на Захід, і освоєння нових територій, відібраних у корінних народів, ця ж месіанська риторика стане у великій нагоді. Вона чітко оприявниться у відомій ідеї Джона О’Саллівана про «об’явлене покликання» (manifest destiny) та картині Джона Гаста «Американський прогрес». Дослідник Шейн Маунтджой підсумовує, що фраза Дж. О’Саллівана про призначення Америки впала на плідний ґрунт і була ефективно використана у першій половині XIX століття політичними очільниками. Зокрема, він пише: «Ті, хто виступали за просування далі на

Захід, використали цей термін (об’явлене покликання), який відображав їхні наміри розширювати територію Америки. Для таких людей рух на Захід вважався правомірним і навіть очевидним, чи маніфестованим як доля Америки. У терміні «об’явлене покликання» втілилися всі надії і сподівання американських експансіоністів 19 століття. Прихильники руху на Захід використали ідеологію об’явленого покликання, щоб виправдати анексію Техасу, вирішити суперечку щодо Орегону і нарешті обґрунтувати доцільність війни з Мексикою 1846 року» [7, с. 12]. Відповідно, літературні образи ковбоїв, підкорювачів Заходу, індіанців, які не хочуть миритися з навалою білих, піонерів та фермерів-поселенців на щойно освоєних територіях стають домінуючою тогочасною літературною виробництвом і витісняють на маргінес ідентичність іммігрантів. В одному з перших романів літератури США «Емігранти» (1793), що належить перу Гілберта Імлея (Gilbert Imlay), поселенці новопрієднаних західних земель хоч і свідомі того, що вони прибули до Нового світу після здобуття незалежності від Британії, все ж вважають, що мають можливість бути першими з-поміж тих, які збудують «нове, прогресивне суспільство на неосвоєних маргінесах американської нації» [9]. Загалом підкорювачі Заходу не зображені в літературі як мігранти у пошуках кращої долі, а як ті, які відгукнулися на «об’явлене покликання» і поширюють американську мрію.

Правомірно стверджувати, що лише з кінця 19 століття, іммігранти почали оприсутнюватися в літературі США з традиційного кута зору, тобто як ті, які приїхали покращити своє матеріальне становище, а вже згодом під час та після I та II Світових воєн як ті, які рятуються від лих масових трагедій.

Загалом до моменту перетворення Елліс Айленду на митний кордон, люди, які прибували з різних куточків світу не відчували себе у принизливому статусі прохача на порозі багатой країни. Вони приїжджали до краю з відкритим простором і їхня доля досить часто була в їхніх руках. Доречно тут процитувати Донателлу ді Чезаре, яка у філософській праці про міграцію пише: «до 1875 року в’їзд до США відбувався без жодних обмежень. Ті «покидьки», які не були потрібні рідному краю, могли спокотуватися і стати піонерами первозданної землі, будівничими справедливого суспільства і громадянами Нового Світу... З часом почали використовувати обмежувальні заходи, які першого січня 1892 року завершилися заснуванням центру на Елліс Айленді» [4, с. 18]. Острів Плачу, як ще називали цей пункт пропуску, став тим порогом, на якому ті, хто спродав усе своє майно (згадаймо В. Стефаніка «Камінний хрест») і полишив майже половину прожитого життя, відчували себе прохачами.

Цей парадигмальний зсув від піонерів, будівничих і колонізаторів до наївних мігрантів без мови і освіти оприсутнює не лише зміну

американського суспільства, яке переходить наприкінці 19 століття у якісно нову фазу державотворення, що полягала в об'єднанні мільйонів чужинців в єдину націю. Адже після приєднання величезних територій завдяки купівлі Луїзіани, Орегону, анексії Техасу, питання постало як викувати одну колективну ідентичність. Цей зсув засвідчує усвідомлення необхідності перетворення величезних мас іммігрантів на американських громадян. У досить расовоупередженій праці «Переконання Америки: історія нашої нації» Лотроп Стоддарт писав: «Одне залишається поза сумнівом: у буквальному розумінні слова імміграція – це одна з найбільш насущних проблем. Адже імміграція то не лише бізнес, політика чи дивіденди, імміграція це також чоловіки, жінки, їхні діти та діти їхніх дітей, тобто це кров і дух нації. Нація (не уряд) у її істинному розумінні повинна мати національний дух, той дух, який визначається кров'ю її народу» [10, с. 94 – 95]. Далі дослідник констатує, що величезні міграційні потоки, зокрема з 1890 по 1914 роки, коли майже 18 мільйонів чужинців прибули до США, спричинили надзвичайну неоднорідність суспільства і його розподіл на окремі етнічні спільноти, представники яких не усвідомлювали себе американцями і замикалися у межах своєї національної групи. Як зазначає М. Шимчишин: «Великі потоки іммігрантів, що прибули до США наприкінці XIX століття (під час Першої світової війни й після її завершення), зумовили, особливо у великих містах, виникнення різноманітних національних спільнот, усередині яких функціонували власні школи, храми і фінансові установи, що давало змогу новоприбульцям не переймати досвід американського життя, а надалі дотримуватися своєї культури, мови і побуту. Мешканці таких своєрідних незалежних поселень не ідентифікували себе з американською культурою» [2, с. 244].

З одного боку такий вплив людей зі Старого Світу викликав певний страх, що зрештою знайшов своє вираження у Імміграційному законі Джонсона 1924 року, відповідно до якого була введена квота – 165 тисяч мігрантів на рік. З іншого боку, постала необхідність формування спільноти. «Міграція, як будь-який інший природний процес, сліпа і хаотична за своєю природою. Відповідно, наше покликання і наш обов'язок направити цю дику силу у правильне русло, скерувати її відповідно до суспільних законів і на нашу користь. Те, що до недавнього часу іммігранта вважали просто робочою силою, засобом для виробництва матеріальних благ, а не творцем расових цінностей, було цілковитим безглуздом» [10, с. 96]. Л. Стоддарт наполягав і закликав до створення «єдиної, згуртованої, гармонійної

американської нації». Він критикував зародкову ідею про те, що Америка повинна бути відкрита для всього світу і стати «мозаїкою рас та культур» [10, с. 97]. Ідеї Л. Стоддарда мали велику популярність і відображали ідеологію тогочасних будівничих американського суспільства. Таким чином образ мігранта не мав розвитку і трансформувалася в образ нового американця, а міграційний наратив затьмарювався риторикою побудови єдиної колективності.

Анзія Єзерска у короткому оповіданні «Америка та я» усвідомила відмінність між першими поселенцями Нової Англії та мігрантами, які прибували у XIX – XX століттях. Оповідачка зізнається: «Велика різниця між першими пілігримами і мною полягала в тому, що вони планували збудувати Америку, створити Америку. А я просто хотіла знайти те, що хтось збудував до мене» [12]. Уже навіть у цьому спостереженні маємо розмежування між першими поселенцями як будівничими «землі обітваної» та наступними поколіннями, які прагнуть скористатися свободами та здобути забезпечене матеріальне становище.

Окреслені вище ідеологічні режими спричинили й те, що жанр міграційного роману осмислювався в американському літературознавстві досить спорадично. Необхідність виокремлення та вивчення цього модусу письма, як і його легітимізація в жанровій парадигмі не викликає жодних сумнівів. Адже він оприсутнює та інтерпретує реальність із ракурсу часто маргіналізованого суб'єкта. У літературі США образ мігранта як історичного персонажа не посідає окремого місця, а локалізований у контексті багатокультурного середовища. На думку В. Боелговера [3], неувага до ідентичності як самого міграційного роману, так і мігрантів не приваблювала довгий час американських дослідників літератури з огляду на ідеологічний характер націєтворчого дискурсу, ознакою якого було акцентування розчинення мігрантів і їхня подальша гомогенізація з домінуючим населенням.

Попропри риторичу того, що США – країна іммігрантів, у жанровому розмаїтті американського роману (фермерський, міський, пасторальний та ін.) поняття міграційного роману майже відсутнє. Навмисне ігнорування досвіду нових історичних суб'єктів в осмисленні літератури США спричинило те, що «жанр міграційного роману не посідає окремого місця в жанровій палітрі американської романістики. Таким чином маємо неповноцінну картину американської літературної історії» [3, с. 4]. Як продовжує далі В. Боелговер, за часів панування Нової критики та міфокритики акценти змінилися на ідентичності через ризик. Ці схерещені суб'єктності знову ж затьмарили образи мігрантів, які і далі залишалися на периферії як літературної критики, так і гуманітаристики загалом. Дослідник наполягає на тому, що виокремлення жанру міграційного роману стане нарешті тим моментом, що допоможе прописати

іммігрантів як «історичних персонажів американської словесності» [3, с. 3]. У цьому контексті виникає також і питання завдань самої літературної критики, яка сприяла тому, що цей жанр не посів гідного місця. Тут В. Боєлговер пояснює, що з допомогою критики формувалася монокультурний світогляд у межах якого нівелювався досвід мігрантів та вигнанців. Не зважаючи на те, що критична стаття В. Боєлговера опублікована ще 1981 року ситуація не надто змінилася з виокремленням окремої ніші для жанру міграційного роману в літературознавстві. Хоча можна відзначити певні зміщення акцентів.

Окремішність міграційної прози прописана у дослідженні Патріка О'Доннела «Американська література сьогодні» [8] проте це стосується радше тематичної типології, аніж жанрової. Варта уваги рефлексія дослідника про те, що «концепт нації завжди створював певне напруження чи неприйняття, коли йшло про націю іммігрантів» [8, с. 199]. Така думка суголосна з позицією В. Боєлговера про обумовленість відсутності жанру міграційного роману ідеологічним та риторичним контекстом формування американської уявленої спільноти. Примітно, що П. О'Доннел пропонує повернутися до міграційного дискурсу після занепаду образу США як супердержави, що був реалією періоду Холодної війни. Така думка применшує реальність того, що США сьогодні залишається супердержавою на рівні глобалізації капіталу та міжнародних корпорацій, які головним чином є або американськими, або з великою часткою американських інвестицій. З іншого боку, в згаданій вище цитаті імпліцитно присутнє намагання відмежуватися від образу супердержави, на користь демократичного образу нації іммігрантів. Художні тексти, які бере до уваги П. О'Доннел, і справді підтверджують центрування образу мігрантів.

Карін Мардороссян у праці «Від літератури вигнання до міграційної літератури» [6] звертається до позиції таких письменників, як Салман Рушді та Багараті Мукгерджі, які визначають свої твори як (ім)міграційні. Парадигматичний зсув від літератури вигнання до міграційної літератури містить, на думку дослідниці, важливі зміни щодо зображення самого досвіду чужинців. Адже вигнанець начебто завжди перебуває на помежів'ї культур, дистанціюється від країни, в якій проживав, і від країни, що надала йому прихисток. Його письмо радше є фактографічним свідченням про чужину. «Такий привілейований статус бордерності, медіатора між двома культурами відкриває можливості інтерпретації і конструює бінарну логіку між «відчуженням тут» і «романтизацією покинутого там» [6, с. 16]. К. Мардороссян стверджує, що перехід від вигнання до міграції допомагає деконструувати

логіку бінарності між тут і там, а натомість сформулювати ідею ідентичності, в якій «змішуються культури, раси та мови» [6, с. 16]. І відтак міграція позначає процеси постійного ставання, перемовин між колишнім і теперішнім.

Сучасна міграційна література стає репрезентацією транснаціонального, космополітичного та мультилінгвального світу, де зводяться мости між різними країнами і культурами. Водночас контекст глобалізації та міграції не вирішує питання закоріненості і дому. І усвідомлення цього спонукає мігрантів блукати світами, але ніде не бути як вдома. Крім того, література вигнання не дає шансу на повернення, натомість міграційна література, особливо ХХІ століття, майже завжди змальовує, або повернення, або ж мобільність як таку. Заслуговує уваги і теза про те, що ідентичність вигнання була реалією історичного періоду революційного націоналізму та мілітаризованого антикомунізму. Своєю чергою ідентичність мігрантів це реалія усієї історії людства, що по-особливому оприсутнюється в часи транснаціоналізму та глобалізації. Впадає у вічі те, що К. Мардороссян розглядає міграційну прозу у парадигмі постколоніальної літератури. Така перспектива звужує сам жанр міграційного роману, адже досить часто ми маємо справу не лише з досвідом колишніх колоній, з яких письменники переїжджають у колишні метрополії чи США для визнання і доступу до ширшої аудиторії. Про досвід міграції пишуть і ті, які приїжджають з інших країн, де економічна скрута чи політична ситуація не дають їм можливості розвиватися.

На нашу думку, суттєві переакцентування привносять трансатлантична перспектива американської літератури. Йдеться про залучення тих критичних бачень, інтерпретацій та усвідомлень, що оприсутнені в науковому дискурсі за межами США, але які безпосередньо стосуються США. Наприклад, увиразнюється необхідність залучення корпусу праць, що написані про українську міграційну літературу. І тут ми вбачаємо такі подальші напрямки: прописування і визнання української міграційної прози як дискурсу, де репрезентовано досвід великої національної групи, яка є складовою американського суспільства; осмислення українського міграційного роману не лише як частини українського літературного процесу, але й американського. Трансатлантична перспектива необхідна американській словесності як шлях осмислення традиції з позиції того, хто був мало визнаним у ній. З іншого боку, маємо ширший діалог культур і пам'яті, що охоплює не лише расові групи чи корінні народи, але й ті народи, які були затьмарені дебатами з часів Громадянських рухів. У цьому сенсі українська проза потребує канонізації і де-екзотизації в літературі США.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У підсумку є підстави стверджувати, що жанр міграційного роману не надто привертав увагу дослідників літератури США і часто не виокремлювався ними як самостійний. Це

найперше було пов'язано із тим, що образи іммігрантів не відповідали основним ідеологемам часу, як-от: будівничих нового порядку на Землі, підкорювачів-піонерів Заходу, ковбоїв та першовідкривачів. Перспективним

для подальшого дослідження є осмислення міграційного досвіду у художній словесності та його співвіднесення із напрацюванням у інших галузях гуманітаристики.

Список використаної літератури

1. Михед Т. Міф про Едем у просторі американської романтичної літератури. *Слово і час*. 2007. № 3. С. 69 – 78.
2. Шимчишин М. Модернізм, нативізм і творення американської ідентичності початку XX століття. *Науковий вісник МДУ імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство)*. 2015. Том. 15. С. 244 – 250.
3. Boelhower W. The Immigrant Novel as Genre. *MELUS*. Spring.1981. Vol. 8. No. 1. P. 3 – 13.
4. Di Cesare D. Resident Foreigners: A Philosophy of Migration. Polity, 2020. 260 p.
5. Gray R. A History of American literature. Wiley-Blackwell. 2nd Edition, 2012. 928p.
6. Mardorossian C. M. From Literature of Exile to Migrant Literature. *Modern Language Studies*. 2002. 32(2). P. 15–33. <https://doi.org/10.2307/3252040>
7. Mountjoy Sh. Manifest Destiny: Westward Expansion. Infobase Publishing, 2009. 143 p.
8. O'Donnell P. The American novel now: contemporary American fiction since 1980. Wiley-Blackwell, 2010. 248p.
9. Piep K. H. Separatist nationalism in Gilbert Imlay's *The Emigrants*. CLCWeb: *Comparative Literature and Culture*. 2004. 6(4). <https://doi.org/10.7771/1481-4374.1247> URL: https://www.academia.edu/533609/Separatist_Nationalism_in_Gilbert_Imlays_The_Emigrants
10. Stoddard L. Re-forging America. The story of our nationhood. London: Charles Scribner's Sons, 1927. 390p.
11. Winthrop J. A Modell of Christian Charity. 1630. URL: <https://history.hanover.edu/texts/winthmod.html>
12. Yeziarska A. America and I. URL: <https://www.commonlit.org/en/texts/america-and-i>

Надійшла до редакції 26 квітня 2023 р.

Прийнята до друку 24 травня 2023 р.

References

1. Mykhed, T. (2007). Mif pro Edem u prostori amerykanskoi romantychnoi literatury. *Slovo i chas*. # 3. P. 69 – 78.
2. Shymchyshyn, M. (2015). Modernizm, natyvizm i tvorennia amerykanskoi identychnosti pochatku 20 stolittia. *Naukovyi visnyk MDU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Filolohichni nauky (literaturoznavstvo)*. Vol. 15. P. 244 – 250.
3. Boelhower, W. (1981). The Immigrant Novel as Genre. *MELUS*, 8(1), 3-13.
4. Di Cesare, D. (2020). *Resident foreigners: A Philosophy of migration*. Polity.
5. Gray, R. (2012). A History of American Literature. Wiley-Blackwell.
6. Mardorossian, C. M. (2002). From literature of exile to migrant literature. *Modern Language Studies*, 32(2), 15-33. <https://doi.org/10.2307/3252040>
7. Mountjoy, Sh. (2009). *Manifest destiny: Westward expansion*. Infobase Publishing.
8. O'Donnell, P. (2010). *The American novel now: Contemporary American fiction since 1980*. Wiley-Blackwell.
9. Piep, K. H. (2004). Separatist nationalism in Gilbert Imlay's *The Emigrants*. CLCWeb: *Comparative Literature and Culture*, 6(4). <https://doi.org/10.7771/1481-4374.1247>. URL: https://www.academia.edu/533609/Separatist_Nationalism_in_Gilbert_Imlays_The_Emigrants
10. Stoddard, L. (1927). *Re-forging America: The Story of our nationhood*. London: Charles Scribner's Sons.
11. Winthrop J. A Modell of Christian Charity. 1630. URL: <https://history.hanover.edu/texts/winthmod.html>
12. Yeziarska, A. (1923). America and I. URL: <https://www.commonlit.org/en/texts/america-and-i>

Submitted April 26, 2023.

Accepted May 24, 2023.

Svitlana Chernyshova, PhD in Philology, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (01033 Kyiv, Volodymyrska Street, 60, Ukraine); e-mail: sveta.chernyshova@gmail.com; <http://orcid.org/0000-0003-0284-2001>

The US migratory novel: toward the ideology of genre

This article focuses on the US migratory novel and the reasons it has been overlooked in literary scholarship. It is emphasized that the study of migration experience is important as it represents the worldview of historical subjects who, although they contributed a lot to the building of the New World, always existed on the margins of both real life and fiction. Literary scholars concentrated on the fictional images of colonizers, builders of a new world order, pioneers, farmers, cowboys, but not immigrants as such, although all these identities of American history were rooted in the migration experience, whether of their own or of their parents or grandparents. The aim of this article is to draw attention to the genre of the American migratory novel, which is underrepresented in literary criticism, and to identify the connection between migration literary discourse and the ideological regimes of specific historical periods. Nevertheless, migratory fiction serves as a powerful tool for negotiating narrow group representations within the larger receiving community. By depicting the experiences, challenges, and aspirations of migrants, it offers a platform to explore the complexities of cultural identity, displacement, and assimilation. Migratory fiction challenges the dominant narratives and stereotypes imposed upon migrant communities, seeking to humanize their stories and promote empathy and understanding among the receiving community. These narratives navigate the fine balance between preserving the unique cultural heritage of migrants and engaging with the broader context of their new surroundings. They challenge existing notions of national identity, fostering a more inclusive and diverse understanding of what it means to be American. A perspective for further research is the analysis of migration experience in literary writings and its correlation with developments in other fields of humanities. As migratory fiction expands our horizons, encouraging us to embrace and celebrate the multifaceted nature of diversity in all its forms.

Keywords: migratory novel, the US literature, immigration, identity, ideology
